

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Obdo/5/2023
Identifikačné číslo spisu:	1122203369
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Mederová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1122203369.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Mederovej a členiek senátu JUDr. Lenky Praženkovej a Mgr. Sone Pekarčíkovej, v spore žalobcov: 1/ LES LABORATOIRES SERVIER, so sídlom 50, rue Carnot - 92284 Suresnes cedex, Francúzska republika, 2/ SERVIER SLOVENSKO spol. s r.o., so sídlom Bottova 2A, Bratislava, IČO: 35 707 135, obaja žalobcovia zastúpení POLAKOVIČ & PARTNERS s. r. o., so sídlom Štúrova 12, Bratislava, IČO: 47 233 559, proti žalovaným: 1/ Green-Swan Pharmaceuticals CR a.s., so sídlom Tomíčkova 2144/1, Chodov, Praha, IČO: 066 80 437, 2/ GREEN - SWAN PHARMACEUTICALS SR, s.r.o., so sídlom Zoltána Kodálya 29, Galanta, IČO: 36 248 835, obaja žalovaní zastúpení JUDr. Jana Mikušová, advokátka vykonávajúca advokáciu v združení Advokátska kancelária bratis.law, so sídlom Seberínho 1, Bratislava, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B1-36Cb/36/2022, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 16. augusta 2022 č. k. 2Cob/112/2022-457, takto

rozhodol:

I. Návrh žalovaných 1/ a 2/ na prerušenie dovolacieho konania z a m i e t a.

II. Dovolanie žalovaných 1/ a 2/ o d m i e t a.

III. Žalobcovia 1/ a 2/ m a j ú voči žalovaným 1/ a 2/ n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo 16. mája 2022 č. k. 36Cb/36/2022-238 rozhodol:

I. Súd ukladá žalovanému 1/ povinnosť upustiť od šírenia a akéhokoľvek iniciovania šírenia reklamy, objednávaní a inej formy iniciovania reklamy alebo akýchkoľvek iných reklamných alebo promočných materiálov v akejkoľvek forme na území Slovenskej republiky, ktoré akýmkoľvek spôsobom priamo alebo nepriamo prezentujú liek Devenal ako generický liek vo vzťahu k lieku Detralex, alebo ktoré

prezentujú liek Devenal ako náhradný liek k lieku Detralex, alebo ktoré prezentujú liek Detralex ako referenčný liek vo vzťahu k lieku Devenal, a to vo vzťahu k akýmkoľvek osobám vrátane osôb oprávnených predpisovať lieky a osôb oprávnených vydávať lieky, ako aj laickej verejnosti.

II. Súd ukladá žalovanému 2/ povinnosť upustiť od šírenia a akéhokoľvek iniciovania šírenia reklamy, objednávaní a inej formy iniciovania reklamy alebo akýchkoľvek iných reklamných alebo promočných materiálov, či aktivít v akejkolvek forme na území Slovenskej republiky, ktoré akýmkoľvek spôsobom priamo alebo nepriamo prezentujú liek Devenal ako generický liek vo vzťahu k lieku Detralex, alebo ktoré prezentujú liek Devenal ako náhradný liek k lieku Detralex, alebo ktoré prezentujú liek Detralex ako referenčný liek vo vzťahu k lieku Devenal, a to vo vzťahu k akýmkoľvek osobám vrátane osôb oprávnených predpisovať lieky a osôb oprávnených vydávať lieky, ako aj laickej verejnosti.

III. Súd poučuje žalovaných 1/ a 2/, že môžu podať proti žalobcovi 1/ a 2/ žalobu vo veci samej týkajúcu sa nároku na navrátenie do pôvodného stavu alebo nároku na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia, pričom žalobcom 1/ v takomto spore bude obchodná spoločnosť Green-Swan Pharmaceuticals CR, a.s., so sídlom Pod višnovkou 1662/27, 140 00 Praha 4, Česká republika, IČO: 066 80 437 a žalobcom 2/ GREEN - SWAN PHARMACEUTICALS SR, s.r.o., so sídlom Zoltána Kodálya 769/29, 924 01 Galanta, IČO: 36 248 835 a žalovaným 1/ bude obchodná spoločnosť LES LABORATOIRES SERVIER, so sídlom 50, rue Carnot - 92284 Suresnes cedex, Francúzska republika, a žalovaným 2/ SERVIER SLOVENSKO spol. s r.o., so sídlom Pribinova 10, 811 09 Bratislava, IČO: 35 707 135. Následkom úspešnej žaloby je zrušenie neodkladného opatrenia.

IV. Súd priznáva žalobcovi 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania o neodkladnom opatrení vo výške 100 % voči žalovaným 1/ a 2/, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

2. Z odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie vyplýva, že žalobcovia sa domáhali vydania neodkladného opatrenia z dôvodu, že žalobca 1/ je držiteľom registrácie lieku Detralex, ktorý je v Slovenskej republike registrovaný Štátnym ústavom pre kontrolu liečiv (ďalej len „ŠÚKL“). Žalobca 2/ je splnomocneným zástupcom žalobcu 1/ v Slovenskej republike a zabezpečuje na území Slovenskej republiky pre žalobcu 1/ marketing lieku Detralex. Distribúciu lieku Detralex na území Slovenskej republiky zabezpečuje žalobca 1/. Žalovaný 1/ je držiteľom registrácie lieku Devenal, ktorý je v Slovenskej republike registrovaný ŠÚKL-om. Žalovaný 2/ je farmaceutickou spoločnosťou, ktorá v rámci Slovenskej republiky zabezpečuje pre žalovaného 1/ sprostredkovanie nákupu alebo predaja lieku Devenal.

2.1. Liek Detralex a liek Devenal sú v Slovenskej republike registrované ŠÚKL-om ako humánne lieky, pričom oba z nich sú registrované v indikačnej skupine venopharmaca, antivaricosa, ktorá zahŕňa rôzne lieky určené na liečbu ťažkostí kardiovaskulárneho systému, vazoprotektíva a liečivá stabilizujúce kapiláry. Liek Devenal podľa žalobcov nebol registrovaný procedúrou pre registráciu generického lieku v zmysle § 49 ods. 1 písm. a) zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o liekoch“), v rámci ktorej by odkazoval na iný registrovaný humánny liek, respektíve referenčný liek. Liek Devenal podľa žalobcov nespĺňa ani definíčné znaky generického lieku v zmysle § 49 ods. 2 zákona o liekoch. Neexistuje potvrdenie, že kvalitatívne zloženie liečiv obsiahnutých v lieku Devenal je rovnaké ako v prípade liečiv obsiahnutých v lieku Detralex a že bola preukázaná biologická rovnocennosť medzi liekmi Detralex a Devenal. Liek Devenal preto podľa žalobcov nebolo možné považovať za generický liek vo vzťahu k lieku Detralex a liek Detralex nemôže byť prezentovaný ako originálny alebo referenčný liek k lieku Devenal.

2.2. Žalobcovia poukázali na viaceré reklamné materiály, v ktorých bol liek Devenal prezentovaný ako generický liek k originálnemu lieku Detralex. Liek Devenal bol uvádzaný aj ako náhradný liek k lieku Detralex, pričom bolo uvedené, že pri predpisovaní a výdaji bolo možné v rámci generickej substitúcie zameniť predpísaný liek Detralex s liekom Devenal. Tvrdenie o možnosti generickej substitúcie s použitím lieku Devenal pri výdaji lieku podľa § 121 ods. 3 písm. a) zákona o liekoch je podľa žalobcov nepravdivé, klamlivé a zavádzajúce. Liek Detralex ako preskripčne viazaný liek nie je plne ani čiastočne

uhrádzaný z verejného zdravotného poistenia, preto sa pri jeho výdaji na osobu oprávnenú vydávať lieky (lekárnik) informačná povinnosť podľa § 121 ods. 3 písm. a) zákona o liekoch nevzťahuje. Súčasne liek Devenal, keďže nie je v zozname kategorizovaných liekov, nemôže byť považovaný za náhradný humánny liek podľa § 121 ods. 3 písm. a) zákona o liekoch voči lieku Detralex, ani voči žiadnemu inému lieku. Tvrdenie o možnej generickej substitúcii uvádzané v reklamných materiáloch bolo preto podľa žalobcov potrebné považovať za nepravdivé, klamlivé a zavádzajúce.

2.3. Žalobcovia považovali aj výzvu predpisujúcim lekárom, aby informovali pacientov o možnosti náhradného lieku Devenal, za nabádanie lekárov na konanie, ktoré je v rozpore so zákonom o liekoch. Informácie obsiahnuté v materiáloch predložených žalobcami týkajúce sa lieku Devenal, sú podľa žalobcov v rozpore s zákonom o liekoch, so zákonom č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, so zákonom č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o reklame“) a predstavujú zneužitie hospodárskej súťaže vo forme nekalej súťaže realizovanej prostredníctvom klamlivej reklamy v zmysle § 42 ods. 1, § 44 ods. 2 písm. a) a § 45 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OBZ“). Tvrdenia v reklamných materiáloch vyzývajúce na predpisovanie lieku Devenal, prípadne uvádzajúce, že jeho výdaj je možný aj bez lekárskeho predpisu, považovali žalobcovia za porušenie § 8 ods. 7 písm. b) a c) a § 8 ods. 10 písm. b) zákona o reklame, § 44 ods. 1 a ods. 2 písm. a) OBZ a za klamlivú reklamu podľa § 45 OBZ. Žalobcovia zároveň označili reklamu na webovej stránke www.liekynazily.eu za porovnávaciu reklamu liekov Devenal a Detralex. Výdaj lieku Detralex je viazaný na lekársky predpis, preto bola podľa žalobcov predmetná reklama v rozpore s § 8 ods. 4 písm. c) zákona o reklame, zároveň bola aj v rozpore s § 4 ods. 3 zákona o reklame v spojení s § 4 ods. 2 písm. b), d) a g) zákona o reklame.

3. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že konanie žalovaných je možné považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi súťaže a prišlo k naplneniu nekalosúťažného konania vo forme klamlivej reklamy v zmysle § 45 OBZ. Reklama lieku Devenal uvádza do omylu alebo môže viesť do omylu osoby, ktorým je určená alebo ku ktorým sa dostane, a ktorá v dôsledku klamlivosti môže poškodiť iného súťažiteľa. Za uvádzanie alebo možné uvádzanie do omylu považoval súd tvrdenia, že liek Devenal je „prvý a jediný náhradný humánny liek v zložení dioxymín, hesperidín“ a tvrdenie „Prvá možnosť generickej substitúcie“ obsiahnuté v reklamnom materiáli, ktorý bol šírený na odbornom podujatí - XXIX. Slovenskom angiologickom kongrese, na webovej stránke www.liekynazily.eu a v reklame uverejnenej v časopise PharmaNEWS. V zmysle platnej právnej úpravy a vyjadrenia ŠÚKL liek Devenal nie je generickým liekom vo vzťahu k lieku Detralex a súčasne liek Detralex nemôže byť prezentovaný ako originálny alebo referenčný liek k lieku Devenal.

4. Súd prvej inštancie zároveň konštatoval porušenie § 4 ods. 2 písm. g) zákona o reklame, keďže porovnávacia je klamlivá, a to uvádzaním tvrdení, že liek Devenal je generická substitúcia k lieku Detralex a ide o prvý (a zatiaľ jediný) náhradný humánny liek k lieku Detralex. Súd prvej inštancie sa ale nestotožnil s tvrdeniami žalobcov o porušení § 4 ods. 2 písm. b) a d) zákona o reklame.

5. K splneniu podmienky naliehavosti pre vydanie neodkladného opatrenia súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že ju považuje za splnenú, keď žalovaní aj v čase rozhodovania o neodkladnom opatrení šíрили a distribuovali reklamu lieku Devenal, ktorá vykazuje znaky klamlivej reklamy, a to prostredníctvom propagačných materiálov, webstránky www.liekynazily.eu, reklamných materiálov a uverejňovaním príspevkov v odborných periodikách. Bezprostrednú ujmu žalobcov videl súd prvej inštancie v tom, že pokiaľ bude dochádzať ku klamlivej reklame lieku Devenal s uvádzaním spotrebiteľov do omylu, môže dôjsť k poklesu predaja lieku Detralex. Žalobcom postačovalo, aby preukázali, že takáto ujma hrozí. Súd prvej inštancie považoval za splnenú aj podmienku určitosti, zrozumiteľnosti a vykonateľnosti navrhovaného neodkladného opatrenia.

6. Súd prvej inštancie na záver uviedol, že neodkladné opatrenie vydané v predmetnej veci konzumuje vec samu, keďže vydaním rozhodnutia o neodkladnom opatrení prišlo k úprave pomerov strán s tým, že

nie je potrebné následne podať žalobu vo veci samej. Súd prvej inštancie z uvedeného dôvodu neuložil žalobcom podať žalobu vo veci samej, ale v zmysle § 337 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) poučil žalovaných 1/ a 2/ o možnosti podať žalobu vo veci samej o navrátenie do pôvodného stavu alebo o náhradu spôsobenej škody alebo inej ujmy spôsobenej nariadením neodkladného opatrenia. Následkom úspešného uplatnenia takejto žaloby je zrušenie neodkladného opatrenia podľa § 337 ods. 3 CSP.

7. Krajský súd v Bratislave na základe odvolania žalovaných 1/ a 2/ uznesením zo 16. augusta 2022 č. k. 2Cob/112/2022-457 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil a žalobcovi priznal proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie správne ustálil, že sporové strany sú subjekty činné v rovnakej hospodárskej súťaži, ide teda o účastníkov hospodárskej súťaže navzájom si konkurujúcich na trhu liekov. Súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu správne konštatoval, že prišlo k naplneniu nekalosúťažného konania vo forme klamlivej reklamy v zmysle § 45 OBZ a konkretizoval tvrdenia z reklám, že Devenal je „prvý a jediný náhradný humánny liek v zložení diozmín, hesperidín“ a „prvá možnosť generickej substitúcie“. V zmysle právnej úpravy a vyjadrenia ŠÚKL-u liek Devenal nie je generickým liekom vo vzťahu k lieku Detralex a liek Detralex nemôže byť prezentovaný ako originálny alebo referenčný liek k lieku Devenal. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie aj v tej časti, že konanie žalovaných je v rozpore s § 4 ods. 2 písm. g) zákona o reklame, keďže porovnávacia reklama je klamlivá, a to uvádzaním tvrdení, že liek Devenal je generická substitúcia k lieku Detralex a že ide o prvý náhradný humánny liek k lieku Detralex.

9. K nekalosúťažnému konaniu odvolací súd uviedol, že sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že boli splnené zákonné predpoklady pre nariadenie neodkladného opatrenia. Klamlivá reklama lieku je s použitím § 45 OBZ reklama liekov alebo jeho ochrannej známky, ktorá uvádza do omylu alebo môže viesť do omylu osoby, ktorým je určená, alebo ku ktorým sa dostane a ktorá v dôsledku klamlivosti môže ovplyvniť ekonomické správanie týchto osôb alebo ktorá poškodzuje alebo môže poškodiť iného súťažiteľa alebo spotrebiteľa.

10. K vykonateľnosti nariadeného neodkladného opatrenia odvolací súd uviedol, že žalovaný 2/ je farmaceutickou spoločnosťou, ktorá zodpovedá za riadne dodržiavanie povinností v zmysle zákona o reklame, teda aj za reklamu liekov podľa § 8 zákona o reklame. Žalovaný 2/ bol preto povinný zabezpečiť súlad reklamy liekov Devenal vrátane reklamných a promočných materiálov, ktoré šíri, so zákonom o reklame. Žalovaný 2/ je preto podľa odvolacieho súdu spôsobilý plniť povinnosti, ktoré mu vyplývajú z neodkladného opatrenia.

11. Odvolací súd zároveň zdôraznil, že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím žalovaným nenariadil povinnosť zdržať sa šírenia akejkoľvek reklamy lieku Devenal, obmedzil iba takú reklamu, ktorá prezentuje liek Devenal vo vzťahu k lieku Detralex ako liek generický, resp. náhradný a takú, ktorá prezentuje liek Detralex ako referenčný liek k lieku Devenal. Zákon o liekoch jednoznačne definuje pojem generický liek (§ 49 ods. 2 zákona o liekoch), pojem náhradný liek (§ 119 ods. 7 zákona o liekoch) a pojem referenčný liek [§ 49 ods. 1 písm. a) zákona o liekoch]. Ani jeden z týchto pojmov podľa odvolacieho súdu nebolo možné použiť v kontexte porovnávania liekov Devenal a Detralex, keďže Devenal nie je v Slovenskej republike registrovaný ako generický liek. Liek Devenal nemožno považovať za generický liek vo vzťahu k lieku Detralex a liek Detralex nemôže byť prezentovaný ako originálny alebo referenčný liek k lieku Devenal. Keďže liek Detralex a liek Devenal nie sú vo vzájomnom vzťahu originálneho a generického lieku, predmetné lieky nemôžu byť ani vo vzájomnom vzťahu referenčného a generického lieku, preto ich nemožno takto verejne označovať a takéto označenie je zavádzajúce a klamlivé. Žalobcovia preto podľa súdu osvedčili, že jednotlivé promočné a reklamné materiály týkajúce sa lieku Devenal, ktoré boli v konaní predložené, liek Devenal prezentujú ako náhradný liek k lieku Detralex a takáto porovnávacia reklama je klamlivá a zavádzajúca.

12. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ a 2/. Dovolatelia navrhujú dovolaciemu súdu, aby uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Žalovaní svoje dovolanie odôvodňujú nesprávnym právnym posúdením veci v spojení s prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP.

12.1. Podľa žalovaných nebol naplnený predpoklad nekalosúťažného konania vo forme klamlivej reklamy v zmysle § 45 OBZ, keď propagačné materiály lieku Devenal neobsahujú klamlivé ani neobjektívne informácie. Dovolatelia poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. IObdoV/84/2007. Porovnanie uvedené v dotknutých reklamných materiáloch je podľa žalovaných objektívne a pravdivé. Žalovaní v žiadnom z reklamných materiálov lieku Devenal netvrdili, že ide o generický liek vo vzťahu k lieku Detralex ako lieku referenčnému. V reklamných a propagačných materiáloch lieku Devenal nie je podľa dovolateľov uvedené, že ide o generický liek vo vzťahu k lieku Detralex v zmysle definície podľa § 49 ods. 2 zákona o liekoch. Definícia generického lieku uvedená v predmetnom ustanovení slúži len na účely registrácie generického lieku. Výraz generiká je všeobecne používaný v bežnom zmysle slova a je tak vnímaný a používaný aj lekármi. Generiká podľa žalovaných predstavujú všetky lieky s rovnakým zložením a v rovnakej forme ako lieky originálne, ale lacnejšie. V tejto súvislosti sa používa aj výraz generická substitúcia a generická preskripcia. Pri aplikácii týchto výrazov nie je možné určiť, v ktorom prípade ide o generický liek v užšom zmysle podľa § 49 ods. 2 zákona o liekoch a v ktorom ide o liek s rovnakým zložením bežne označovaný najmä odbornou verejnosťou ako generikum.

12.2. Pojem generický liek podľa žalovaných predstavuje generický liek na účely splnenia podmienok pre registráciu podľa § 49 ods. 2 zákona o liekoch. Pojem generikum alebo generická náhrada predstavuje širšie vyjadrenie označujúce lieky s rovnakým zložením a v rovnakej forme. Neexistuje legálna definícia týchto pojmov. Dovolatelia zároveň poukázali na § 119 ods. 7 zákona o liekoch definujúci náhradný humánny liek, na vzájomné postavenie liekov Detralex a Devenal a liekov Brufen a Ibalgin a na bežné používanie výrazov generická alternatíva a generická substitúcia.

12.3. Dovolatelia nesúhlasia ani s tým záverom odvolacieho súdu v tej časti, podľa ktorej liek Devenal nie je zapísaný v zozname kategorizovaných liekov, nemôže byť preto považovaný za náhradný humánny liek podľa § 121 ods. 3 písm. a) zákona o liekoch voči lieku Detralex a ani voči žiadnemu inému lieku. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza podľa žalovaných z nesprávneho výkladu pojmu náhradný humánny liek. Definícia obsiahnutá v § 119 ods. 7 zákona o liekoch nemôže byť dopĺňaná a modifikovaná súdom a nijak nesúvisí s pojmom generický liek alebo generikum. V zmysle definície náhradného humánneho lieku sa nevyžaduje, aby bol liek kategorizovaný, viazaný na lekársky predpis alebo voľnopredajný. Liek Devenal spĺňa zákonnú definíciu náhradného humánneho lieku.

12.4. Internetová stránka www.liekynazily.eu a časopis Pharma NEWS sú médiá nezávislé od žalovaných. Informácie cez tieto médiá zverejnené nie sú reklamou, pretože ich uverejnenie nebolo objednané, iniciované alebo uhradené žalovanými.

12.5. Odvolací súd sa podľa žalovaných odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože nebola splnená podmienka klamlivosti, resp. neobjektívnosti vyjadrení použitých v reklamných materiáloch.

12.6. Právna otázka nevyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je podľa dovolateľov otázka definície pojmu generikum a generická substitúcia. Dovolací súd by mal odpovedať na otázku, či sa definícia tohto pojmu vzťahuje len na generické lieky podľa § 49 ods. 2 zákona o liekoch alebo či ide o všeobecný pojem vyjadrujúci vzájomne zameniteľné lieky.

13. Dovolatelia zároveň dovolaciemu súdu navrhujú, aby konanie o dovolaní podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP prerušil a podal návrh na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) na začatie konania o súlade právnych predpisov.

14. V zmysle § 421 ods. 2 CSP sú z dovolacieho prieskumu podľa § 421 ods. 1 CSP vylúčené dovolania proti uzneseniam podľa § 357 písm. a) až n), kam patrí aj napádané rozhodnutie odvolacieho súdu.

Žalobcom nebola uložená povinnosť podať vo veci samej žalobu, preto rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia, predstavuje rozhodnutie vo veci samej. Skutočnosť, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré má kvalitu rozhodnutia vo veci samej, nie je prípustné dovolanie v zmysle § 421 ods. 2 CSP, považujú dovolatelia za rozporné s Ústavou Slovenskej republiky, konkrétne s právom na súdnu ochranu a s právom na spravodlivý proces.

14.1. Rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu o neodkladnom opatrení, ktoré predstavuje rozhodnutie vo veci samej a ktoré s konečnou platnosťou upravuje vzťah medzi stranami, nemá predbežnú povahu tak, ako tomu bolo za predchádzajúcej právnej úpravy. Aktuálna právna úprava podľa dovolateľov uprednostňuje podávanie návrhov na nariadenie neodkladného opatrenia pred podávaním žalôb vo veci samej. V prípade žaloby by dovolaciemu prieskumu pre nesprávne právne posúdenie veci podliehalo aj rozhodnutie odvolacieho súdu. Takáto možnosť žalobcu fakticky rozhodnúť o tom, či žalovaný bude mať možnosť využiť mimoriadny opravný prostriedok alebo žalovaný bude mať obmedzenú možnosť na preskúmanie rozhodnutia, považujú žalovaní za porušenie princípu rovnosti zbraní. V konaní o neodkladnom opatrení neprebíha dokazovanie. Uvedené podľa dovolateľov ešte viac zdôvodňuje potrebu preskúmania takéhoto rozhodnutia odvolacím súdom.

15. Žalobcovia 1/ a 2/ doručili súdu k dovolaniu žalovaných 1/ a 2/ vyjadrenie, v ktorom dovolaciemu súdu navrhujú, aby dovolanie žalovaných odmietol ako neprípustné. Žalobcovia poukázali na § 421 ods. 2 CSP, ktorý prípustnosť dovolania výslovne vylučuje. Vo vzťahu k návrhu na prerušenie konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP žalobcovia poukázali na § 337 ods. 1 CSP upravujúci povinnosť súdu poučiť strany, ktorým sa neodkladným opatrením ukladá určitá povinnosť, o možnosti podať žalobu vo veci samej. O uvedenej možnosti boli žalovaní v treťom výroku uznesenia súdu prvej inštancie poučení. Uvedený § 337 ods. 1 CSP priznáva žalovaným ďalší procesný postup zakotvujúci reálny a efektívny prístup dovolateľov k súdnej ochrane, a to vrátane plného dokazovania a prípustnosti dovolania. Vo vzťahu k samotným dovolacím dôvodom žalobcovia uviedli, že dovolatelia nepreukázali žiaden odklon od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP považujú za nedôvodnú a prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP za neodôvodnenú.

16. K vyjadreniu žalobcov doručili súdu vyjadrenie dovolateľa. Navrátenie do pôvodného stavu a nárok na náhradu škody alebo inej ujmy podľa dovolateľov nepredstavuje procesný inštitút, ktorý by zabezpečil žalovaným súdnu ochranu v prípade neodkladného opatrenia, ktoré má byť zrušené z dôvodu, že na jeho vydanie neboli splnené podmienky. Podanie žaloby nerieši vzniknutú situáciu, kedy bolo neodkladné opatrenie vydané v rozpore so zákonom a vzťahovalo sa na činnosť osôb odlišných od žalovaných. Podanie žaloby je podľa žalobcov neúčinné vo vzťahu k zabezpečeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivého prejednanía veci. Žalovaní ďalej zotrvali na dovolacích dôvodoch vymedzených v dovolaní.

17. Dovolatelia súdu doručili 29. januára 2024 vyjadrenie z 26. januára 2024, v ktorom poukázali na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 28. septembra 2020 sp. zn. 5Cdo/74/2020, podľa záverov ktorého je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP proti rozhodnutiu o neodkladnom opatrení, ktoré má povahu rozhodnutia vo veci samej.

18. Najvyšší súd ako súd dovolací (podľa § 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ je potrebné odmietnuť a návrh na prerušenie dovolacieho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP je potrebné zamietnuť.

K návrhu na prerušenie dovolacieho konania podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP

19. Podľa § 162 ods. 1 písm. b) CSP súd konanie preruší, ak pred rozhodnutím vo veci dospel k záveru, že sú splnené podmienky na konanie o súlade právnych predpisov; v tom prípade podá Ústavnému súdu Slovenskej republiky návrh na začatie konania.

20. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

21. Dovolatelia potrebu prerušenia dovolacieho konania a podania návrhu zo strany súdu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 421 ods. 2 CSP v časti týkajúcej sa rozhodnutia o odvolaní proti rozhodnutiu podľa § 357 písm. d) CSP (o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia) odôvodňujú tým, že pokiaľ nariadené neodkladné opatrenie má charakter rozhodnutia vo veci samej, odopretím dovolacieho prieskumu pre nesprávne právne posúdenie veci, teda vylúčenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, prichádza v prípade takéhoto (svoju povahou vo veci) konečného rozhodnutia odvolacieho súdu, k porušeniu práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

22. Najvyšší súd uvádza, že ustanovenie § 162 ods. 1 písm. b) v spojení s čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky súdu umožňuje, pokiaľ dospeje k záveru, že právny predpis, ktorý by súd mal v konkrétnej veci aplikovať, nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily, iniciovať konanie o nesúlade tohto právneho predpisu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami. Uvedený záver o potrebe začatia konania na ústavnom súde o súlade právnych predpisov je plne v rukách súdu rozhodujúceho vo veci a nie je sporovými stranami nárokovateľný.

23. Ustanovenie § 421 ods. 2 CSP vylučuje prípustnosť dovolania uplatneného pre nesprávne právne posúdenie veci v prípade rozhodnutí odvolacieho súdu spravidla procesného charakteru (napríklad rozhodnutia o odvolaniach proti zastaveniu konania, odmietnutiu podania vo veci samej, opravným uzneseniam, odkladu vykonateľnosti rozhodnutia), ktoré sú vydané vo forme uznesenia a nepredpokladá sa preto pri nich zásadná právna významnosť opodstatňujúca dovolací prieskum v právnych otázkach. Právna úprava zároveň ale pri týchto rozhodnutiach nevylučuje prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP (porovnaj uznesenie ústavného súdu z 15. augusta 2018 sp. zn. I. ÚS 275/2018).

24. V prípade uznesenia odvolacieho súdu potvrdzujúceho uznesenie súdu prvej inštancie, ktorým bolo vyhovieť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ide o rozhodnutie odvolacieho súdu vydané podľa § 357 písm. d) CSP. Dovolanie uplatnené pre nesprávne právne posúdenie veci tak v tomto prípade výslovne vylučuje § 421 ods. 2 CSP.

25. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom stanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. (III. ÚS 331/04). Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť vo veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

26. Najvyšší súd konštatuje, že dovolatelia disponovali prostriedkom nápravy proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o nariadení neodkladného opatrenia vo forme odvolania, disponovali aj možnosťou uplatniť dovolanie pre vady podľa § 431 CSP a naďalej disponujú možnosťou podať žalobu podľa § 337 CSP. Právna úprava § 421 ods. 2 CSP tak žalovaným neupiera možnosť domáhať sa nápravy aj pre prípad nesprávneho právneho posúdenia veci, a to prostredníctvom odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie (ktoré žalovaní aj uplatnili) a žaloby podľa § 337 CSP. Nie je možné preto dospieť k záveru, že práve neprípustnosťou dovolania uplatneného pre nesprávne právne posúdenie veci by prichádzalo k porušeniu práva dovolateľov na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

27. Následkom úspešného uplatnenia žaloby podľa § 337 ods. 1 CSP je v zmysle § 337 ods. 3 CSP zrušenie uznesenia o neodkladnom opatrení, ako aj priznanie prípadných nárokov na náhradu škody alebo inej ujmy spôsobenej výkonom neodkladného opatrenia, pričom žalovaní môžu práve v tomto konaní iniciovanom podľa § 337 ods. 1 CSP namietat nesprávne právne posúdenie otázok vymedzených v dovolaní.

28. Dovolací súd preto nevidí dôvod na iniciovanie konania o súlade § 421 ods. 2 CSP podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, keď takému kroku by musel predchádzať záver najvyššieho súdu o tom, že namietané ustanovenie porušuje práva žalovaných na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, k čomu najvyšší súd nedospel.

29. Najvyšší súd z vyššie uvedených dôvodov návrh na prerušenie dovolacieho konania zamietol a v súlade s § 162 ods. 3 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP o tom rozhodol spolu s rozhodnutím o dovolaní.

K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP

30. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n).

31. Podľa § 357 písm. d) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia.

32. Najvyšší súd poukazuje na vyššie uvedené odôvodnenie vo vzťahu k zamietnutiu návrhu na prerušenie dovolacieho konania pre namietanú neprípustnosť dovolania žalovaných podľa § 421 ods. 2 CSP. Ustanovenie § 421 ods. 2 CSP nerozlišuje, či je dovolanie uplatnené proti uzneseniu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení, ktoré konzumuje vec samu alebo nie. Argumentácia dovolateľov spočívajúca v tom, že v takomto prípade by malo byť prípustné dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP, preto nemá oporu v právnej úprave.

33. Najvyšší súd je naopak toho názoru, že pokiaľ by pristúpil k vysloveniu (a vôbec k skúmaniu naplnenia) prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP aj napriek výslovnej právnej úprave obsiahnutej v § 421 ods. 2 CSP upravujúcej neprípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu potvrdzujúcemu rozhodnutie súdu prvej inštancie o neodkladnom opatrení, porušil by práva opačnej sporovej strany.

34. K obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa názoru ústavného súdu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia mimoriadneho opravného súdu, ak neboli splnené ústavne a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby opravný súd vo veci konal a rozhodoval. Ak takýto opravný súd koná a rozhoduje aj napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu (II. ÚS 172/03).

35. Z právnej úpravy dovolania obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku vyplýva, že dovolanie nie je automaticky prípustné proti všetkým rozhodnutiam odvolacieho súdu. Uvedenému zodpovedá aj ustanovenie § 419 CSP, podľa ktorého je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné dovolanie len vtedy, ak to zákon pripúšťa. Je pritom úlohou najvyššieho súdu pri rozhodovaní o dovolaní zohľadniť aj tú skutočnosť, že právna istota nastolená právoplatným rozhodnutím je v právnom štáte narušiteľná len mimoriadne a výnimočne, za zákonom definovaných podmienok prípustností dovolania.

36. Žalovaní v dovolaní uplatnili výlučne dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 432 CSP. Uvedené vyplýva z výslovného odkazu dovolateľov na prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, ako aj z obsahu namietaných dovolacích dôvodov. Zo žiadnej časti dovolania žalovaných nevyplýva, že by dovolanie uplatňovali aj pre dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP (dovolací dôvod v zmysle § 431 CSP). Dovolanie žalovaných je pritom určité zrozumiteľné a sú z neho dostatočne zrejmé dovolacie dôvody. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi vymedzenými dovolateľmi viazaný (§ 440 CSP) a nemôže ich sám dopĺňať alebo meniť.

37. Pokiaľ by dovolací súd vyvodil prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP napriek tomu, že dovolateľ v dovolaní explicitne uplatnil dôvod prípustnosti len podľa § 421 ods. 1 CSP, konal by v rozpore s § 440 CSP a aj v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy (II. ÚS 608/2021 a obdobne aj III. ÚS 613/2023).

38. Najvyšší súd z uvedených dôvodov konštatuje, že dovolanie žalovaných 1/ a 2/ smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému podľa § 357 písm. d) CSP, uplatnené pre dovolací dôvod podľa § 432 CSP, je podľa § 421 ods. 2 CSP neprípustné. Dovolací súd preto dovolanie žalovaných 1/ a 2/ odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

39. O trovách dovolacieho konania rozhodol dovolací súd v zmysle § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalobcom ako úspešnej sporovej strane v dovolacom konaní priznal proti žalovaným nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.